

ความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ (Understanding and using digital technology)

โดย นางสาวชวพจน์ ต้นเสวี
ตำแหน่ง นักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติการ
หน่วยงาน กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ กรมพัฒนาที่ดิน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สามารถคิดวิเคราะห์ แยกแยะ และเลือกใช้สื่อดิจิทัลในการทำงานได้อย่างเหมาะสม
๒. เพื่อให้สามารถนำเทคโนโลยีมาปรับใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน
๓. เพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ปลอดภัย และรู้เท่าทันภัยคุกคามทางไซเบอร์

สรุปรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตร

ความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นความรู้พื้นฐานด้าน Digital Literacy ซึ่งหมายถึงความสามารถในการเข้าถึง ใช้ วิเคราะห์ และสื่อสารข้อมูลและสารสนเทศผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และมีจริยธรรม โดยครอบคลุมทั้งการใช้งานอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ เครือข่าย และเทคโนโลยีสื่อสารต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ การทำงาน และการสื่อสารอย่างเหมาะสมในยุคปัจจุบัน การมีทักษะ Digital Literacy เป็นสิ่งจำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ เพราะเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญทั้งในชีวิตส่วนตัวและการทำงานอย่างต่อเนื่อง การเข้าใจและใช้เทคโนโลยีอย่างมีวิจารณญาณ ไม่เพียงแต่ช่วยให้ใช้งานเครื่องมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังช่วยให้สามารถเลือกใช้ข้อมูลที่เหมาะสม ป้องกันตนเองจากข่าวปลอม หรือภัยออนไลน์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็น “พลเมืองดิจิทัลที่รับผิดชอบ” โดยแบ่งเนื้อหาเป็น ๔ หัวข้อหลัก ได้แก่ จริยธรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การเข้าถึงสื่อดิจิทัล ความปลอดภัยยุคดิจิทัล และความเข้าใจและการสื่อสารยุคดิจิทัล ที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันและสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในบริบทของการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย โดยเฉพาะในสภาพแวดล้อมการสื่อสารในองค์กรและสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการใช้เทคโนโลยีในระดับสากลและแนวปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานราชการ

จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Ethics in Information Technology) คือ "บรรทัดฐาน" ในการปฏิบัติเมื่ออยู่ในโลกไซเบอร์ ดังนี้

๑. สิทธิและเสรีภาพบนโลกดิจิทัล: การเข้าใจขอบเขตของเสรีภาพในการแสดงออก (Freedom of Speech) ที่ต้องไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลหรือสร้างความเกลียดชัง (Hate Speech)
๒. ความรับผิดชอบต่อสังคมออนไลน์: การสร้างจิตสำนึกในการแชร์ข้อมูล โดยต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาต่อชื่อเสียงของตนเองและองค์กร
๓. มารยาททางดิจิทัล (Netiquette): กฎกติกาที่ควรปฏิบัติในการสื่อสารผ่านอีเมล สื่อสังคมออนไลน์ และกลุ่มแชททำงาน เพื่อรักษาบรรยากาศการทำงานที่ดี

การเข้าถึงสื่อดิจิทัลและการรู้เท่าทันสารสนเทศ (Digital Literacy & Media Access) เน้นทักษะการเป็น "ผู้บริโภคข้อมูลที่ชาญฉลาด" ในยุคที่ข้อมูลมีปริมาณมหาศาล:

๑. **กลยุทธ์การสืบค้นข้อมูล:** เทคนิคการใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อระบุและค้นหาข้อมูลที่ต้องการ รวดเร็ว และตรงประเด็นความต้องการมากที่สุด
๒. **การประเมินความน่าเชื่อถือ:** กระบวนการวิเคราะห์แหล่งที่มาของข้อมูล (CRAAP Test) เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง (Accuracy) ความทันสมัย (Currency) และวัตถุประสงค์ของผู้สร้างสื่อ
๓. **การจัดการข้อมูล:** การจัดระเบียบสารสนเทศที่ค้นพบ เพื่อนำมาสังเคราะห์และสร้างสรรค์เป็นเนื้อหาใหม่ที่มีคุณภาพ

ความปลอดภัยยุคดิจิทัล (Digital Security & Privacy) ถือเป็นหัวใจสำคัญของการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาและข้อมูลส่วนบุคคล:

๑. **ภัยคุกคามทางไซเบอร์:** การเรียนรู้รูปแบบการโจมตี เช่น Phishing (การหลอกลวงทางอีเมล), Malware, และ Ransomware รวมถึงวิธีการที่แฮกเกอร์ใช้ในการคุกคาม
๒. **การป้องกันและลดความเสี่ยง:** การตั้งค่าความเป็นส่วนตัวในอุปกรณ์สื่อสาร การใช้รหัสผ่านที่ซับซ้อน (Multi-factor Authentication) และการปรับปรุงซอฟต์แวร์ให้ทันสมัยอยู่เสมอ
๓. **ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง:** อาทิ พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) และ พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ เพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกกฎหมาย

ความเข้าใจและการสื่อสารยุคดิจิทัล (Digital Communication & Collaboration) ครอบคลุมทั้งการเลือกช่องทางสื่อสารที่เหมาะสมกับเนื้อหาและกลุ่มเป้าหมาย การใช้เครื่องมือในการเผยแพร่ข้อมูล และแนวทางการสื่อสารที่ช่วยสร้างความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้เผยแพร่และผู้รับสาร ซึ่งเป็นหัวใจของงานประชาสัมพันธ์ที่ต้องการให้ข้อมูลเข้าถึงประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ

ในการทำงานจริง การสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายด้าน เช่น ลักษณะของผู้รับสาร วัฒนธรรมการใช้สื่อของกลุ่มเป้าหมาย และความชัดเจนของเนื้อหา เพื่อให้สามารถสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและต่อเนื่อง การเข้าใจองค์ประกอบเหล่านี้ช่วยให้บุคลากรด้านประชาสัมพันธ์สามารถออกแบบข้อความและเครื่องมือสื่อสารให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหน่วยงานได้อย่างเหมาะสม

องค์ความรู้และทักษะที่ได้รับจะช่วยเสริมความสามารถในการทำงานประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานภาครัฐให้เข้ากับบริบทของการสื่อสารในยุคดิจิทัล โดยสามารถเผยแพร่สารสนเทศที่ต้องการ ปลอดภัย และมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งส่งผลให้เกิดการรับรู้ที่ดีจากประชาชนและเพิ่มคุณภาพการบริการของหน่วยงานต่อสาธารณะ การปรับตัวสู่การทำงานในยุค New Normal ผ่านเครื่องมือสมัยใหม่:

๑. **เครื่องมือเพื่อการทำงานร่วมกัน:** การใช้ Cloud Computing และ Application ต่างๆ ในการผลิตชุดข้อมูลเพื่อการบริการสาธารณะ
๒. **การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ:** การเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย (Audience Segmentation) เพื่อให้การส่งสารสัมฤทธิ์ผลสูงสุด

จากการฝึกอบรมหลักสูตร “ความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ (Understanding and using digital technology)” ได้ข้อสรุปและแนวทางการนำความรู้มาประยุกต์ใช้กับงานประชาสัมพันธ์ของกรมพัฒนาที่ดิน ดังนี้:

๑. ใช้ทักษะการเข้าถึงสื่อมาใช้ในการตรวจสอบข้อมูล การจัดการข่าวปลอมและการตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนนำเสนอ เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือของหน่วยงาน
๒. การเป็นแอตมินเพจหรือผู้ดูแลระบบสื่อสารขององค์กรมีความเสี่ยงสูง ความเข้าใจเรื่องความปลอดภัยดิจิทัลจะช่วยป้องกันการถูกเจาะระบบ ซึ่งอาจนำไปสู่การเผยแพร่ข้อมูลที่ผิดพลาดจนสร้างความเสียหายร้ายแรงต่อภาพลักษณ์องค์กร
๓. นำทักษะการใช้เครื่องมือดิจิทัลมาเปลี่ยนข้อมูลที่เข้าใจยาก ให้เป็นข้อมูลที่เข้าถึงง่าย เช่น อินโฟกราฟิก หรือ วิดีโอสั้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของกรมฯ
๔. สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบอินโฟกราฟิก หัวข้อ “๔ เสาหลัก พลเมืองดิจิทัลยุคใหม่” เพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้กับบุคลากรและประชาชน โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการสร้างสรรค์ภาพประกอบ ซึ่งกำหนดคำสั่ง (Prompt) ในการสร้างภาพได้ดังนี้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม

๑. ทำงานเสร็จเร็วขึ้น ลดความผิดพลาด และประหยัดเวลา
๒. ยกระดับองค์กรให้มีความทันสมัยและน่าเชื่อถือต่อผู้รับบริการ
๓. ประชาชนใช้บริการออนไลน์ของรัฐ (เช่น แอปพลิเคชันทางรัฐ หรือระบบพาสปอร์ตดิจิทัล) ได้สะดวกรวดเร็วโดยไม่ต้องเดินทางต่อ

การนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน

ลดขั้นตอนและเวลาในการปฏิบัติงาน โดยการเปลี่ยนกระบวนการทำงานเอกสารสู่ระบบดิจิทัล (Paperless) เพื่อความรวดเร็วเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสาร ใช้ระบบคลาวด์และแอปพลิเคชันร่วมมือกันทำงานแบบเรียลไทม์วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตัดสินใจและนำข้อมูลจากระบบดิจิทัลมาประมวลผลล่วงหน้าเพื่อลดความผิดพลาด

แหล่งที่มา

หลักสูตร : ความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ (Understanding and using digital technology)

วิทยากร/ผู้ให้ความรู้ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชติศรีตต ธรรมบุษดี , ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ สมานชื่น , ดร.ปรีชญ์ สง่างาม , อาจารย์มนัสศิริ จันสุทธิรางกูร สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการระบบสารสนเทศ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

หน่วยงานที่จัดอบรม : สถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

รูปแบบหลักสูตร : e-Learning

ช่วงเวลาการฝึกอบรม : ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๘